

Samen kennis creëren en inzichten delen

Community of Practice: Brede Welvaart 'Sturen op Impact'

NATIONAAL NETWERK BREDE WELVAART

Binnen het Nationaal Netwerk Brede Welvaart bundelen zes regionale planbureaus en vier Rijksdepartementen de krachten om samen te werken aan brede welvaart in de (de)centrale beleidspraktijk.

In 2023 is het netwerk gestart met het Kennis- en Leerprogramma 'Brede welvaart in Beleid'. Binnen het leerprogramma gaan de regiobureaus elk aan de slag met een thema. Rondom ieder thema is een Community of Practice (CoP) opgezet waar beleidsmakers en onderzoekers aan de hand van casussen samen leren over het toepassen van brede welvaart.

STUREN OP IMPACT

Het thema "Sturen op Impact" is geïnitieerd door NEIMED, het Nationaal Netwerk Brede Welvaart, Zuyd Hogeschool en de Open Universiteit.

Het doel van dit thema is zicht te krijgen op de manieren die overheden en organisaties op dit moment hanteren om de impact van hun beleid en handelen op de brede welvaart in de regio 'hier en nu', 'elders' en 'in de toekomst' in kaart te brengen.

Hiermee leveren we een bijdrage aan de kennisontwikkeling over impactmeting rondom brede welvaart.

12.12.2023

**OP 12 DECEMBER 2023
VOND IN HET STUDIE-
CENTRUM VAN DE
OPEN UNIVERSITEIT
IN UTRECHT DE
DERDE COMMUNITY
OF PRACTICE PLAATS
VOOR HET THEMA
"STUREN OP IMPACT"**

Wat hebben we gedaan?

Stijn Lechner, projectdirecteur Lelylijn bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Caroline Schipper (TNO) presenteerden de casus over de Lelylijn in de Noordelijke provincies en de Randstad.

Deelnemers hebben ter voorbereiding aan de CoP een meetinstrument voor de potentiële impact van de Lelylijn beschreven. Dit vormde de basis voor discussies, waarbij er tevens de link werd gelegd voor geïnformeerde besluitvorming.

Sneakpeak: Roos-Marijn Hage van de Algemene Rekenkamer gaf een introductie voor de volgende casus: het in kaart brengen van de impact van Regio Deals. Het begrijpen van de impact van Regio Deals is cruciaal omdat het inzicht biedt in de effectiviteit van beleidsmaatregelen op regionaal niveau, wat essentieel is voor het beoordelen van hun succes en het aanpassen van toekomstige strategieën.

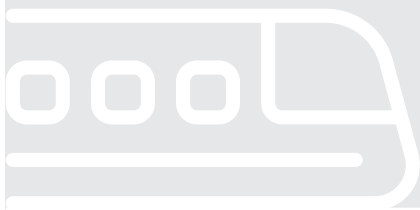
CASUS: LELYLIJN

Introductie

De Lelylijn is een potentiële nieuwe spoorverbinding tussen de Noordelijke provincies en de Randstad. De Lelylijn is een van de meest bediscussieerde infrastructurele projecten in Nederland, waarbij de discussie verder reikt dan slechts de aanleg van een spoorlijn. De Lelylijn heeft impact op diverse domeinen van brede welvaart en kent veel belanghebbenden, zoals burgers, studenten, werknemers, werkgevers, ondernemers, toeristen, maatschappelijke partijen, politici en ambtenaren.

Het is een politieke opdracht om ‘brede welvaart’ te integreren in dit project en het operationaliseren van brede welvaart voor een project is relatief nieuw.

Welke meetinstrumenten kunnen (het sturen op) impact van de Lelylijn in kaart brengen? En welke betekenis hebben de resultaten voor besluitvormingsprocessen? Deze vragen stonden centraal als verkenning voor de discussie op basis van verschillende meetinstrumenten om het sturen op impact in beeld te brengen.

Kwalitatief sturen op impact

- ▶ Persona's: kan helpen bij het begrijpen van verschillende gebruikersbehoeften en -ervaringen, waardoor de planning en acceptatie van de nieuwe spoorlijn worden verbeterd.
- ▶ Narratief: kan de context verhelderen, de betrokkenheid vergroten en de voordelen en impact van de nieuwe spoorlijn voor belanghebbenden illustreren.
- ▶ Storytelling: kan de betrokkenheid vergroten en de impact van een potentiële nieuwe spoorlijn verduidelijken door de menselijke aspecten, de regionale ontwikkeling en de toekomstige voordelen te benadrukken.
- ▶ Beeldkwaliteitsplannen: maak voorafgaand beeldkwaliteitsplannen en leg na afloop vast wat er gerealiseerd is, zoals haltes.
- ▶ Burgerberaad: vergroot de betrokkenheid van de gemeenschap, biedt diverse perspectieven en bevordert gezamenlijke besluitvorming voor de aanleg van de nieuwe spoorlijn.

Doelstellingen Lelylijn

Ruim 11.000 inwoners deelden voorkeuren, zorgen en ideeën met de overheid in een online burgerraadpleging over de Lelylijn, waarbij vroege betrokkenheid in infrastructuurplannen werd bevorderd. Mede hierdoor zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- ▶ Versterking van de economie van het Noorden
- ▶ Snelle en rechtstreekse betrouwbare spoorverbinding tussen Noordelijk Nederland en de Randstad, wat de Noordelijke bereikbaarheid versterkt en de verbinding met Duitsland verbetert
- ▶ Betere ontsluiting van de huidige en verwachte groei van de woningbouw
- ▶ Dichter bij elkaar brengen van de regio's in Nederland
- ▶ Duurzame vervoerswijze
- ▶ Randvoorwaarden: behoud van rust en ruimte, natuur en ruimtelijke kwaliteit

Kwantitatief sturen op impact

- ▶ Het linken van algemeen evenwichtsmodel aan transportmodel (o.a. vervoerswijzekeuze, woonkeuze, huizenprijzen)
- ▶ Een maatschappelijke kosten-batenanalyse (mkba) gaat alleen over cijfers, brede welvaart gaat ook over mensen: maatschappelijke kosten-batenanalyse en brede welvaart; een aanvulling op de Algemene MKBA-Leidraad (CPB en PBL):
- ▶ Duurzame ontwikkelingsmatrix met 'hier en elders' op de ene as en 'nu en later' op de andere as (o.a. op de thema's sociaal-maatschappelijk, economisch en ecologisch)
- ▶ Brede Welvaart Impact Matrix (BWIM): bestaat uit 8 boxen die met elkaar samenhangen (o.a. doelgroepen en geografische niveau's)
- ▶ CBS indicatoren van de Regionale Monitor Brede Welvaart: selecteer de indicatoren waarvan verwacht wordt dat de Lelylijn invloed heeft, alsook het schaalniveau: regionaal, lokaal en hyperlokaal
- ▶ CPB kernset brede welvaart (o.a. Brede Welvaart bij integrale gebiedsontwikkeling: vijf lessen)
- ▶ Benadruk ook later en elders, er is nu vaker een focus op het hier en nu: Hoe meet men de impact op brede welvaart Lelylijn als er (infrastructurele) investeringen gedaan worden, zoals spoorrails aanleggen en als daarvoor ijzer uit andere landen geïmporteerd dient te worden?
- ▶ Ex post: via econometrische methoden kan ex post het effect van de spoorlijn worden vastgesteld t.o.v. een scenario zonder spoorlijn
- ▶ Maak gebruik van verschillende scenario's: o.a. Wat als er geen Lelylijn komt, maar wel gratis Ou-kaarten?

Leerpunten en inzichten

- ✓ Het is erg complex om de (voorspelde) impact (ex ante) van een dergelijke grote investering en transformatie samen te brengen in één meetinstrument
- ✓ Belangrijk is dat aan de voorkant een platform ontstaat met breed gedragen stakeholders, waarbij consensus bereikt wordt over de te meten aspecten voor impact. Deze keuze dient ook geaccepteerd te worden en ondervangt ook de tekortkomingen in de uitwerking van het project
- ✓ Het effect van een spoorverbinding is erg context gebonden en kan daarmee sterk verschillen tussen gemeenten
- ✓ De neveneffecten van de Lelylijn kunnen substantieel zijn en de impact vertekenen, waardoor er een nieuw systeemevenwicht ontstaat
- ✓ De belangen en impact kan sterk verschillen tussen verschillende doelgroepen
- ✓ De besluitvorming zal op basis van vele onderzoeken met vele meetinstrumenten plaatsvinden
- ✓ De beoordeling van de impact van de Lelylijn op verschillende doelgroepen en gebieden is cruciaal voor een doordachte besluitvorming en daarmee ook voor een duurzame ontwikkeling
- ✓ Om te sturen op impact in het hier & nu, elders en later is het relevant om diverse (toekomst)scenario's in beeld te brengen
- ✓ Om te meten en sturen op impact moet er gebruik worden gemaakt van kwantitatief en kwalitatief onderzoek

“Er wordt vaak begonnen met een mkba en dat voelt altijd enigszins onbeurendig omdat het vaak wordt ingezet als de beleidsmaatregel al bedacht is om een opgave aan te pakken. Daar maken we voor mijn gevoel een denkfout. Het denkka-der brede welvaart kan men vroeger in het proces betrekken om de beleidsopgaven scherp te krijgen”

Ward Stadhouders

DEELNEMERS

provincie limburg

Provincie Noord-Brabant

Nationaal
Programma
Heerlen
Noord

nationaal programma
groeningen

TNO innovation
for life

 Maastricht University

**ZU
YD**

